

MAGNUS AF PETERSENS:

Jordbruket ger inte bara livsmedel

Överstelöjtnant Magnus af Petersens, Erstaviks gård, konstaterar att det för första gången tillsatts en utredning som skall se över inte bara jordbruket utan hela livsmedelskedjan. Nära 15 % av Sveriges befolkning har mer eller mindre direkt sin utkomst av arbeten för livsmedelsproduktionen. Varje höjning av lönen för LOs medlemmar medför därför att livsmedelspriserna stiger även om bönderna inte får ett öre. Sätt in kraftigare åtgärder för marknadsföring så att exporten av livsmedel kan öka, uppmanar af Petersens.

För första gången har en livsmedelsutredning blivit tillsatt. Den ska i motsats till tidigare utredningar se över hela livsmedelskedjan, inte bara jordbruket. Det måste betraktas som ett stort framsteg både för konsumenterna och producenterna.

De höjda livsmedelspriserna är inte till glädje för någon, inte heller för bönderna, som får stå för huvuddelen av de förlustbringande exportkostnaderna. Dock är livsmedelspriserna i förhållande till arbetslönerna inte särskilt höga i Sverige. Endast få industriländer har lägre priser. Men detta hjälper ju inte exporten.

Det behövs mer upplysning varför livsmedelsproduktionen kostar så mycket. Böndernas egen propaganda, som alltid betonat att så få, 5 % av befolkningen, kan försörja resten, har kanske varit för ensidig. Den vanliga svensken har blivit förvillad av allt tal om jordbrukspriser. Hur många tänker på att nära tre gånger fler arbetare än bönder är sysselsatta i livsmedelsproduktionen t ex i livsmedels-maskinindustrin, transporter m m. Nära 15 % av vårt folk har mer eller mindre direkt sin utkomst av arbeten för livsmedelsproduktionen. Vid varje lönehöjning för dem som tillhör LO-sektorn stiger livsmedelspriserna även om bönderna inte får ett öre.

Den viktigaste uppgiften är naturligtvis att producera bra och billiga livsmedel. Vi har onekligen en för hög produktion beroende på att våra produkter är svåra att till svenska priser avsätta på världsmarknaden. Inte minst för böndernas egen skull måste en viss begränsning ske, vilket lämpligast kan åstadkommas genom investeringskontroll och ev högre

priser på importerat foder, konstgödsel och kemikalier. I dagens läge måste dock nedbantningen ske försiktigt.

Jordbrukets betydelse för sysselsättningen måste beaktas. Av exporten som i svenska priser uppgår till närmare 4 miljarder, utgör löneandelen till anställda inom industri, transporter o dyl 1,6 miljarder. Överskottet ger arbete åt 16000 om man beräknar årskostnaden för en anställd till 100000 kr. För handelsbalansen har exporten betydelse. Sverige får in flera miljarder i utländsk valuta. Både sysselsättningen och handelsbalansen gynnas alltså av den till synes olönsamma exporten.

Subventionerna är större i en del andra näringar, som svarar för mycket mindre del av den totala sysselsättningen och i vissa fall inte ens kan sälja sin produktion. Där kan man tala om terapi.

Jordbrukets betydelse för glesbygden och miljövärden

Jordbruket har även stor betydelse för miljövärden. Det kanske bestrids av en del "miljövänner", som anser att jordbruket utgör en miljöfara genom för mycket användning av kemikalier. Det är nog i viss utsträckning riktigt, men där finns möjligheten att införa restriktioner. I det stora hela är jordbruket en billig oavlönad miljövärdare.

Hur skulle vårt land se ut om ytterligare stora delar av åkermarken i glesbygderna planterades med skog? Fler gran-åkrar vill nog de flesta inte se. Något annat alternativ torde åtminstone fn inte finnas. Om vi vill ha ett öppet landskap, som delvis sköts av betande djur måste vi vara beredda att betala något därför.

Ett gammalt ordspråk, som nu är bortglömt säger: "man får ingenting för ingenting".

I dag anser de flesta att skogsbrukets uppgift inte bara är att producera virke till industrier utan även göra en insats i miljövärden. Samma sak gäller för jordbruket, men då måste inte bara bönderna, utan även alla medborgare betala något därför. Jordbrukarna får under alla förhållanden stå för de största kostnaderna.

Jordbruket måste även ses från sin betydelse som näring i glesbygden. På 60-talet fick man bönderna att med lock och pock flytta till tätorterna. De som stannade kvar bidrog till att arbetslösheten trots allt har kunnat hållas relativt låg. Enligt planerna borde många fler ha flyttat. Hur många fler hade då inte belastat arbetslöshetskassor och socialvård?

I dagens läge synes beredskapssynpunkten inte vara aktuell men det kan snabbt ändra sig. Målet har alltid varit, även när inställningen till jordbruket har varit som mest negativ, att landet skall kunna klara försörjningen vid avspärrning. Det har ansetts att vi skall ha en 80% självförsörjningsgrad. I dagens läge, då jordbruket blivit så beroende av importerat foder och konstgödsel, måste försörjningsgraden sättas högre. Vid avspärrning blir skördeförlusterna större än för 10-15 år sedan.

Det behöver inte vara krig för att livsmedelsförsörjningen skall råka i ett krisläge. Vår handelsbalans kan bli så dålig att vi inte kan importera de produktionsmedel som behövs för dagens jordbruk.

Öka exporten med bättre marknadsföring
Som en sammanfattning kan framhållas, att jordbruket har en mycket större uppgift än bara livsmedelsproduktion. Det är inte bara en ekonomisk näring utan har stor betydelse även för arbetsmarknads- och glesbygdspolitiken, miljövården och beredskapen.

Det synes på lång sikt ansvarslöst att inte utnyttja de goda produktionsförhållandena i vårt land. Hektarskördarna av tex vete är högre än i USA och flera gånger högre än i Sovjet. Det vore märk-

ligt om det inte skulle vara möjligt att exportera svenska livsmedel med bättre marknadsföring. Varför inte få långsiktiga handelsavtal med tex Norge och Sovjet som redan är stora köpare?

Till sist en gammal vers från 1700-talet, som kan bli aktuell även i våra dagar, även om kris är troligare än krig:

”När freden är slut och fyllda är faten
glömmer man bonden och föraktar soldaten”.

*Pärmar för inbindning av
årgång 1982*

kan rekvireras från Svensk Tidskrifts expedition, tel 08-67 59 55, eller genom insättning av kronor 35:– på postgiro 727 44-6.